

Markovo evangelium

Jako obvykle má nejpůvodnější výpověď o konci světa evangelium Markovo. Z něj potom čerpali evangelisté Matouš i Lukáš. Jeho zpráva o konci světa se skládá ze 2 částí:

1. **Předpověď zkázy chrámu - Mk 13,1-2:** „A když vycházel z chrámu, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pohled, Mistře, jaké to kameny a jaké stavby!“ Ježíš mu řekl: „Obdivuješ ty velké stavby? Nezůstane z nich kámen na kameni, všechno bude rozmetáno.“ Není popsáno přesně jak se to stane, pouze že se to stane.
2. Hned za touto předpovědí následuje rozsáhlá pasáž, která popisuje **každodenním utrpení světa. Mk 13,3-13:** „Když seděl na Olivové hoře naproti chrámu a byli sami, zeptali se ho Petr, Jakub, Jan a Ondřej: **„Pověz nám, kdy to nastane a jaké bude znamení, až se začne všechno schylovat ke konci!“** Ježíš jim odpověděl: „Mějte se na pozoru, aby vás někdo nesvedl. Mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat: ‚Já jsem to‘ a svedou mnohé. Až uslyšíte válečný ryk a zvěsti o válkách, nelekejte se! Musí to být, **ale to ještě nebude konec.** Povstane národ proti národu a království proti království, v mnohých krajinách budou zemětřesení, bude hlad. To bude teprve začátek bolestí. Vy sami se mějte na pozoru! Budou vás vydávat soudům, budete bití v synagógách, budete stát před vládci a králi kvůli mně, abyste před nimi vydali svědectví. Ale dříve musí být evangelium kázáno všem národům. Až vás povedou před soud, nemějte předem starost, co budete mluvit; ale co vám bude v té hodině dáno, to mluvíte. **Nejste to vy, kdo mluví, ale Duch svatý.** Vydá na smrt bratr bratra a otec dítě, povstanou děti proti rodičům a připraví je o život. Budou vás všichni nenávidět pro mé jméno; ale **kdo vytrvá až do konce, bude spasen.**“ Ježíš nehovoří o konci světa. Sám upozorňuje, že to ještě nebude konec. Nechce svým učedníkům nahnat strach, chce je jen **upozornit**, že se budou dít hrozné věci, které ovšem nemusí znamenat konec. Mnohem spíše je však chce poučit, jak se mají **chovat** tvář v tvář utrpení a násilí.

Teprve potom následuje **popis konce světa a příchod Syna člověka – Mk 14-27:** „Když pak uvidíte ‚znesvěcující ohavnost‘ stát tam, kde být nemá, kdo čte rozuměj, tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor; kdo je na střeše, ať nesestupuje a nevchází do domu, aby si odtud něco vzal; a kdo je na poli, ať se nevrací domů, aby si vzal plášť. Běda těhotným a kojícím v oněch dnech! **Modlete se, aby to nebylo v zimě.** S těmi dny přijde takové soužení, jaké nebylo od počátku světa, který stvořil Bůh, až do dneška a nikdy nebude. A kdyby Pán nezkrátil ty dny, nebyl by spasen žádný člověk. Ale **kvůli svým vyvoleným zkrátí ty dny.** A tehdy, řekne-li vám někdo: ‚Hle, tu je Mesiáš, hle tam‘, nevěřte! Vyvstanou lži-mesiášové a lži-proroci a budou předvádět znamení a zázraky, aby svedli vyvolené, kdyby to bylo možné. **Vy však se mějte na pozor!** Všecko jsem vám řekl předem. Ale v těch dnech po onom soužení zatmí se slunce, a měsíc ztratí svou záři, hvězdy budou padat s nebe a mocnosti, které jsou v nebesích, se zachvějí. A tehdy uzří Syna člověka přicházet v oblacích s velikou mocí a slávou. Tehdy vyše anděly a shromáždí své vyvolené od čtyř úhlů světa, od nejzazších konců země po nejzašší konce nebe.“

Řeč o poslední době, tak jak ji máme před sebou, byla sestavena z různých Ježíšových výroků. Je to typická **apokalyptická zpráva** – tedy zpráva o konci světa. Takové zvěsti byly v Ježíšově době dost oblíbené. Pokoušely se ukázat, jak bude vypadat konec světa a hlavně jaké události mu budou předcházet. Tehdejší doba byla plná očekávání konce a proto vznikalo mnoho apokalyptických spisů, které byly plné **zvláštních a tajuplných symbolů a obrazů** (např. zatmění slunce a neznámé úkazy na obloze, příchod andělů z nebe apod.). Také Marek použil již dříve použité symboly (někteří exegeté tvrdí, že přímo navázal na jeden židovský spis, který vzniknul před židovským povstáním proti Římanům). Musíme je tedy také chápat jako **symboly konce**, ne jako přírodovědecký popis budoucích katastrof.

Navíc bylo v apokalypsách běžné, že **přítomnost a budoucnost se navzájem mísila**, takže často nešlo přesně odlišit, co se říkalo o přítomnosti a co o konci světa. Oproti tehdejším pokusům popsat konec světa, Markova apokalypsa záměrně vynechala všechny náznaky, s jejichž pomocí bylo možné přesnou dobu konce světa spočítat. Nejde totiž o to, kdy „**to**“ nastane. Důraz je tu kladen na **postoj, jaký mají křesťané zaujímat ke všem útrapám ve světě, ke všem katastrofám a hrozbám konce.**

Najdeme zde dokonce rady, jak se mají křesťané zachovat, až se jejich svět dostane do poslední krize. Podle Mk 13,14-23 mají:

- 1) *utéci (verš 14-16)*
- 2) *prosít naléhavě Boha, aby tuto dobu zkrátil (verše 17-20)*
- 3) *mít se na pozoru, nevěřit všemu a každému (verše 21-23)*

Marek pravděpodobně počítal s **velmi brzkým koncem světa** a mýlil se tedy v odhadu času, který křesťanům ještě zbývá. V každém případě očekával čas, kdy se i křesťan bude moci „pouze“ modlit. Ovšem modlitba není výraz rezignace, pro Marka je to výraz víry, že **Bůh je pánem světa a jeho dějin**.

Matoušovo evangelium

- Evangelista Matouš ještě **zřetelněji odlišuje zničení Jeruzaléma**, které pro něj již bylo minulostí od Ježíšova příchodu, který teprve nastane a na který učedníci čekají.
- Navíc zdůrazňuje, že utrpení před druhým Kristovým příchodem nebude spočívat ani tolik v utrpení, ale spíše ve **sporech uvnitř obce nebo církve**: „*A tehdy mnozí odpadnou a navzájem se budou zrazovat a jedni druhé nenávidět; povstanou lživí proroci a mnohé svedou; a protože se rozmůže nepravost, vychladne láska mnohých.*“

Když popisuje Matouš hrůzy konce světa, chce tím říci, že **každý křesťan musí denně počítat s Božím soudem**. Protože za chvíli by žil tak, jako by žádný soud neexistoval. Nikdo se nemůže uklidňovat životním stylem druhých a spoléhat se na to, že mnozí žijí mnohem hůře než já. Matoušovy **výzvy k bdělosti** jsou navíc doplněny o **podobenství**:

- **deseti družičkách** i na křesťany může přijít únava, ale musí počítat s tím, že **Boží království ještě není dokončeno**. Chybí ten nejdůležitější – Ježíš a na něj čekáme.
- **svěřených hřivnách** – **kdo se příliš úzkostlivě stará pouze o svou vlastní spásu, může se mu stát, že úplně zapomene starat se o Boží věci**. Že zapomene šířit Boží království v tomto světě. Vždyť k tomu přece dostal hřivny – schopnosti, které má ve světě uplatnit. Zbožnost, která dbá jen na to, aby neudělal nic špatného a mohla jednou vypadat jako spravedlivá se mýjí s Boží vůlí. Záleží na osobním úsilí člověka.
- **posledním soudu** je to jediné místo v Novém zákoně, kde je uvedeno **jasné kritérium pro spásu člověka. Je to měřítko, kterým budou posuzováni všichni**,. Nejenom Ježíšovi učedníci, ale všechny národy. Zvláštnost není v tom, že Ježíš vypočítává a oceňuje skutky lásky. Ty byly ceněny i v židovství a i ostatních národů. Nezvyklé je, že se Ježíš ztotožňuje s chudými. Takže člověk, který koná dobro vlastně ani nemusí vědět, komu ho prokázal. Může ho vykonat i jaksi nevědomě, podle přirozeného zákona. Matouš však zdůrazňuje, že **kdo prokazuje lásku, patří ke spravedlivým a žije v Boží blízkosti**. Mt 25,35-40: „;Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.` Tu mu ti spravedliví odpovědí: `Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a nasytili jsme tě, nebo žíznivého, a dali jsme ti pít? Kdy jsme tě viděli jako pocestného, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme za tebou?` Král odpoví a řekne jim: `Amen, pravím vám, **cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.**“

Lukášovo evangelium

Lukáš má ve svém evangeliu 2 zmínky o konci světa, kterým se říká malá a velká apokalypsa.

Malá apokalypsa

Malá apokalypsa je obsažena v 17.kapitole a vychází z výroků v prameni Q. **Lk 17,20-30**:

- „*Když se ho farizeové otázali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: "Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vypožorovat; ani se nedá říci: ‚Hle, je tu` nebo ‚je tam`! Vždyť království Boží je mezi vámi!"*
- Svým učedníkům řekl: *"Přijdou dny, kdy si budete toužebně přát, abyste spatřili aspoň jediný ze dnů Syna člověka, ale nespátříte. Řeknou vám: ‚Hle, tam je, hle, tu`; zůstaňte doma a nechodte za nimi. Jako když se zableskne a rázem se osvětlí všecko pod nebem z jednoho konce nebe na druhý, tak bude Syn člověka ve svém dni. Ale nejprve **musí mnoho trpět a být zavržen od tohoto pokolení**. Jako bylo za dnů Noeho, tak bude i za dnů Syna člověka: Jedli, pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu a přišla potopa a zahubila všechny. Stejně tak bylo za dnů Lotových: Jedli, pili, kupovali, prodávali, sázeli a stavěli; v ten den, kdy*

Lot vyšel ze Sodomy, spustil se oheň a síra z nebe a zahubil všechny. Právě tak bude v den, kdy se zjeví Syn člověka.“

Jsou to vlastně 2 odpovědi. Ta první je určena farizejům a mluví se v ní o Božím království. Řecký originál by se také dal přeložit: „**Boží království je v prostoru vašeho vlivu**“. Což docela jasně a srozumitelně říká, že záleží jen na naší aktivitě, jestli se uskuteční. Druhý výrok byl určen učedníkům. Najdeme v něm zmínku o nutném utrpení a ukřižování Syna člověka. Dál Ježíš upozorňuje své učedníky, že **neustálé čekání na konec** („*Hle, tam je, hle, tu je!*“) je stejně falešné, jako **život, který konec vůbec nebere v úvahu** („*Jedli, pili, ženili se a vdávaly*“).

Velká apokalypsa

Velká apokalypsa zpracovává Markovu předlohu a najdeme ji v kapitole 21. Lukáš ji však dost důkladně přepracoval a část o utrpení (Mk 13,14-24) již chápe jako doprovodné děje, které provázely zničení Jeruzaléma Římany v r.70 (*není zde například uvedeno: „Modlete se, aby to nebylo v zimě“, protože k obléhání došlo v létě*). Podle Lukáše bylo **zničení Jeruzaléma Boží soud, který předpověděl Ježíš** jako prorok. Můžeme zde proto najít mnoho podobností s útekem křesťanů z obleženého Jeruzaléma. Lukáš však, stejně jako církev v jeho době, už neočekává brzký Ježíšův příchod. Pouze zdůrazňuje, že **ten den se nedá vypočítat**.